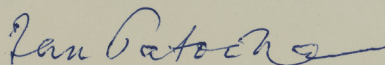
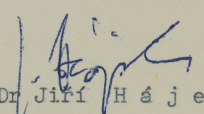

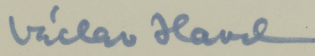
Federálnímu shromáždění
Československé socialistické republiky

V usnesení Federálního shromáždění k programovému prohlášení vlády ČSSR z 14.12.1976 zaujala pozornost mnoha občanů slova o podpoře úsilí, směřujícího mimo jiné k "dodržování socialistické zákonnosti, respektování občanských práv a plnění občanských povinností". Tito občané se domnívají, že by toto úsilí mělo směřovat také a především k důslednému dodržování a uskutečňování Mezinárodních paktů o lidských právech, které Federální shromáždění ratifikovalo v listopadu roku 1975 a které u nás vstoupily v platnost dnem 23.3.1976. Připomínají si, že závaznost těchto paktů navíc slavnostně potvrdil Závěrečný akt konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, podepsaný v Helsinkách a vyhlašující respektování lidských práv a základních svobod za "podstatného činitele míru, spravedlnosti a blahobytu".

V souladu s článkem 29 Ústavy ČSSR předkládáme Federálnímu shromáždění stanovisko těchto občanů k uvedené problematice. Potvrzujeme zároveň autentičnost jejich podpisů na tomto stanovisku, nazvaném "Prohlášení Charty 77", jakož i jejich ochotu nadále nejen upozorňovat na vážné problémy v této oblasti, ale také podle svých možností konstruktivně přispívat k jejich řešení. Sami jsme pak - z pověření těchto občanů - připraveni k jednání s kompetentními místy, abychom objasnili blíže toto stanovisko a přednesli další podněty a návrhy.

prof. Dr. Jan P a t o č k a DrSc,
Tomanova 44,
Praha 6

prof. Dr. Jiří H á j e k DrSc,
Kosatcová 11,
Praha 10

Václav H a v e l,
U dejvického rybníčku 4,
Praha 6

V Praze 5.1.1977

P r o h l á š e n í C h a r t y 77

Dne 13.10.1976 byly ve Sbírce zákonů ČSSR (č.120) zveřejněny "Mezinárodní pakt o občanských a politických právech" a "Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech", které byly jménem naší republiky podepsány v roce 1968, stvrzeny v Helsinkách roku 1975 a vstoupily u nás v platnost dnem 23.3.1976. Od té doby mají i naši občané právo a náš stát povinnost se jimi řídit.

Svobody a práva lidí, jež tyto pakty zaručují, jsou důležitými civilizačními hodnotami, k nimž v dějinách směřovalo úsilí mnoha pokrokových sil, a jejich uzákonění může významně pomoci humánnímu vývoji naší společnosti.

Vítáme proto, že Československá socialistická republika k těmto paktům přistoupila.

Jejich zveřejnění nám ale zároveň s novou naléhavostí připomíná, kolik základních občanských práv platí v naší zemi zatím - bohužel - jen na papíře.

Zcela iluzorní je například právo na svobodu projevu, zaručované článkem 19 prvního paktu:

Desítkám tisíc občanů je znemožněno pracovat ve svém oboru jen proto, že zastávají názory odlišné od názorů oficiálních. Jsou přitom často objektem nejrozmanitější diskriminace a šikanování ze strany úřadů i společenských organizací; zbavení jakékoli možnosti bránit se stávají se prakticky obětmi apartheidu.

Statišícům dalších občanů je odpírána "svoboda od strachu" (preambule prvního paktu), protože jsou nuceni žít v trvalém nebezpečí, že projeví-li své názory, ztratí pracovní i jiné možnosti.

V rozporu s článkem 13 druhého paktu, zajišťujícím všem právo na vzdělání, je nesčetným mladým lidem bráněno ve studiu jen pro jejich názory anebo dokonce pro názory jejich rodičů. Bezpočet občanů musí žít ve strachu, že kdyby se projevíli v souladu se svým přesvědčením, mohli by být buď sami anebo jejich děti zbaveni práva na vzdělání.

Uplatnění práva "vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem" či "prostřednictvím umění" (bod 2.článku 19 prvního paktu) je stíháno nejen mimosoudně, ale i soudně, často pod rouškou kriminálního obvinění (jak o tom svědčí mimo jiné právě probíhající procesy s mladými hudebníky).

Svoboda veřejného projevu je potlačena centrálním řízením všech sdělovacích prostředků i publikačních a kulturních zařízení. Žádný politický, filozofický či vědecký názor nebo umělecký projev jen trochu se vymykající úzkému rámci oficiální ideologie či estetiky nemůže být zveřejněn; je znemožněna veřejná kritika krizových společenských jevů; je vyloučena možnost veřejné obrany proti nepravdivým a urážlivým návrhům oficiální propagandou (zákonná ochrana proti "útokům na čest a pověst", jednoznačně zaručovaná článkem 17 prvního paktu, v praxi neexistuje); lživá obvinění nelze vyvrátit a marný je každý pokus dosáhnout nápravy nebo opravy soudní cestou; v oblasti duchovní a kulturní tvorby je vyloučena otevřená diskuse. Mnoho vědeckých a kulturních pracovníků i jiných občanů je diskriminováno jen proto, že před lety legálně zveřejňovali či otevřeně vyslovovali názory, které současná politická moc odsuzuje.

Svoboda náboženského vyznání, důrazně zajišťovaná článkem 18 prvního paktu, je systematicky omezována mocenskou svévolí: oklešťováním činnosti duchovních, nad nimiž trvale visí hrozba odepření nebo ztráty státního souhlasu s výkonem jejich funkce; existenčním i jiným postihem osob, které své náboženské vyznání slovem či skutkem projeví; potlačováním výuky náboženství apod.

Nástrojem omezení a často i úplného potlačení řady občanských práv je systém faktického podřízení všech institucí a organizací ve státě politickým direktivám aparátu vládnoucí strany a rozhodnutím mocensky vlivných jednotlivců. Ústava ČSSR a ostatní zákony a právní normy neupravují ani obsah a formu, ani tvorbu a aplikaci rakových rozhodnutí; jsou často jen ústní, občanům vesměs neznámá a jimi nekontrolovatelná; jejich původci nezodpovídají nikomu než sami sobě a své vlastní hierarchii, přitom však rozhodujícím způsobem ovlivňují činnost zákonodárných i výkonných orgánů státní správy, justice, odborových, zájmových i všech ostatních společenských organizací, jiných politických stran, podniků, závodů, ústavů, úřadů, škol a dalších zařízení, přičemž jejich příkazy mají přednost i před zákonem. Dostanou-li se organizace nebo občané při výkladu svých práv a povinností do rozporu s direktivou, nemohou se obrátit k nestranné instanci, protože žádná neexistuje. Tím vším jsou vážně omezena práva vyplývající z článků 21 a 22 prvního paktu (právo sdružovat se a zákaz jakéhokoli omezení jeho výkonu) i článků 25 (rovnost práva podílet se na vedení veřejných věcí) a 26 (vyloučení diskriminace před zákonem). Tento stav také brání dělníkům a ostatním pracovníkům zakládat bez jakýchkoli omezení odborové a jiné organizace k ochraně svých hospodářských a sociálních zájmů a svobodně využívat práva na stávku (bod 1. článku 8 druhého paktu).

Další občanská práva včetně výslovného zákazu "svévolného zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence" (článek 17 prvního paktu), jsou povážlivě narušována také tím, že ministerstvo vnitra nejružnějším způsoby kontroluje život občanů, například odposlechem telefonů a bytů, kontrolou pošty, osobním sledováním, domovními prohlídkami, budováním sítě informátorů z řad obyvatelstva (získávaných často nepřipustnými hrozbami nebo naopak sliby) apod. Často přitom zasahuje do rozhodování zaměstnavatelů, inspiruje diskriminační akce úřadů a organizací, ovlivňuje justiční orgány a řídí i propagandistické kampaně sdělovacích prostředků. Tato činnost není regulována zákony, je tajná a občan se proti ní nemůže nijak bránit.

V případech politicky motivovaného trestního stíhání porušují vyšetřovací a justiční orgány práva obviněných a jejich obhajoby, zaručovaná článkem 14 prvního paktu i československými zákony. Ve vězeních se s takto odsouzenými lidmi zachází způsobem, který porušuje lidskou důstojnost vězňů, ohrožuje jejich zdraví a snaží se je morálně zlomit.

Obecně je porušován i bod 2. článku 12 prvního paktu, zaručující občanu právo svobodně opustit svou zemi; pod záminkou "ochrany národní bezpečnosti" (bod 3.) je toto právo vázáno na různé nepřipustné podmínky. Svévolně se postupuje i při udělování vstupních víz cizím státním příslušníkům, z nichž mnozí nemohou navštívit ČSSR například jen proto, že se pracovně ~~mám~~ či přátelsky stýkali s osobami u nás diskriminovanými.

Někteří občané - ať soukromě, na pracovišti nebo veřejně, což je prakticky možné jen v zahraničních sdělovacích prostředcích - na soustavné porušování lidských práv a demokratických svobod upozorňují a dožadují se v konkrétních případech nápravy; jejich hlasy však zůstávají většinou bez odezvy nebo se stávají předmětem vyšetřování.

Odpovědnost za dodržování občanských práv v zemi padá samozřejmě především na politickou a státní moc. Ale nejen na ni. Každý nese svůj díl odpovědnosti za obecné poměry, a tedy i za dodržování uzákoněných paktů, které k tomu ostatně zavazují nejen vlády, ale i všechny občany.

Pocit této spoluodpovědnosti, víra ve smysl občanské angažovanosti a vůle k ní i společná potřeba hledat její nový a účinnější výraz přivedly nás k myšlence vytvořit CHARTU 77, jejíž vznik dnes veřejně oznamujeme.

CHARTA 77 je volné, neformální a otevřené společenství lidí různých přesvědčení, různých víry i různých profesí, které spojuje vůle jednotlivě i společně se zasazovat o respektování občanských a lidských práv v naší zemi i ve světě - těch práv, která člověku přiznávají oba

CSc, literární historik; Vratislav Brabenec, hudebník; Eugen Brikcius, svobodné povolání, dr.Toman Brod CSc, historik; Aleš Březina, zřízenec; ing.Stanislav Budín, novinář; doc.dr.Josef Císařovský, výtvarný kritik; ing.Karel Čejka, technik; Otto Černý, dělník; prof.dr.Václav Černý dr.h.c., literární historik; Miroslava Černá-Filipová, novinářka; Egon Čierny, orientalista; dr.Jiří Čutka, vědecký pracovník; Jiří Daníček, dělník; Juraj Daubner, filolog; Ivan Dejmal, dělník; Jiří Dienstbier, novinář; Zuzana Dienstbierová, psycholožka; Luboš Dobrovský, novinář; ing.Petr Dobrovský, technik; Bohumil Doležal, literární kritik; dr.Jiří Doležal CSc, historik, doc.dr.Irena Dubská CSc, filozofka; dr.Ivan Dubský CSc, filozof; Ladislav Dvořák, spisovatel; Michael Dymáček, matematik; dr.Vratislav Effenberger CSc, estetik; Anna Fárová, historička umění; Zdeněk Fořt, novinář; ing.Karel Fridrich, ekonom; Jiří Frodl, novinář, prof.dr.Jiří Hájek DrSc, politik; doc.Miloš Hájek CSc, historik; Jiří Hanák, novinář; Olaf Hanel, výtvarník; ing.Jiří Hanzelka, spisovatel; Václav Havel, spisovatel; Zbyněk Hejda, spisovatel; dr.Ladislav Hejdánek, filozof; doc.ing.Jiří Hermach CSc, filozof; Josef Hiršal, spisovatel; dr.Josef Hodič, historik; doc.dr.Miloslava Holubová, historička umění; Robert Horák, bývalý politický pracovník; ing.Milan Hošek, bývalý státní zaměstnanec; Jiřina Hrábková, novinářka; ong.dr.Oldřich Hromádko, bývalý plukovník SNB; Marie Hromádková, bývalá politická pracovnice; doc.dr.Milan Hübl CSc, historik; dr.Václav Hyndrák, historik; zasloužilá umělkyně Vlasta Chramostová, herečka; dr.Karel Jaroš CSc, bývalý politický pracovník; dr.Oldřich Jaroš, historik; doc.dr.Věra Jarošová CSc, historička; prof.dr.Zdeněk Jiřinský DrSc, právník; ing.Otakar Jílek, ekonom; ing.Jaroslav Jíra, technik; Karel Jiráček, bývalý státní zaměstnanec; doc.dr.František Jiránek, pedagog; Věra Jirousevová, historička umění; Jaroslav Jírů CSc, historik; dr.Miroslav Jodl CSc, sociolog; dr. Josef John, politik; ing.Jarmila Johnová, ekonomka; ing.Jiří Judů, technik; Pavel Juráček, filmový režisér; Petr Kabeš, spisovatel; dr.Oldřich Kaderka, právník a politik; prof.dr.Miroslav Kadlec, ekonom; prof.dr.Vladimír Kadlec DrSc, ekonom a politik; dr.Erika Kadlecová CSc, socioložka; Svatopluk Karásek, duchovní; prof.dr.Vladimír Kašík DrSc, historik; dr.František Kautman CSc, literární historik, Alexandr Kliment, spisovatel; dr.Bohumil Klípa CSc, historik; prof.dr.Jaroslav Klofáč DrSc, sociolog; doc.dr.Vladimír Klokočka, právník; ing.Alfréd Kocáb, duchovní; Zina Kočová, studující; doc.dr.Luboš Kohout CSc, politolog; Pavel Kohout, spisovatel; Jiří Kolář, spisovatel a výtvarník; dr.Božena Komárková, pedagožka; Vavřinec Korčíš ml., dělník; Vavřinec Korčíš st., sociolog; dr.Václav V.Komeda, historik; dr.Jiří Kořínek, ekonom; dr.Karel Kostroun, literární kritik; Anna Koutná, dělnice; doc.

uzákoněné mezinárodní pakty, Závěrečný akt helsinské konference, četné další mezinárodní dokumenty proti válkám, násilí a sociálnímu i duchovnímu útisku a které souhrnně vyjadřuje Všeobecná deklarace lidských práv OSN.

CHARTA 77 vyrůstá ze zázemí solidarity a přátelství lidí, kteří sdílejí starost o osud ideálů, s nimiž spojili a spojují svůj život i práci.

CHARTA 77 není organizací, nemá stanovy, stálé orgány a organizačně podmíněné členství. Pakří k ní každý, kdo souhlasí s její myšlenkou, účastní se její práce a podporuje ji.

CHARTA 77 není základnou k opoziční politické činnosti. Chce sloužit obecnému zájmu jako mnohé podobné občanské iniciativy v různých zemích na Západě i Východě. Nechce tedy vytyčovat vlastní programy politických či společenských reforem nebo změn, ale vést v oblasti svého působení konstruktivní dialog s politickou a státní mocí, zejména tím, že bude upozorňovat na různé konkrétní případy porušování lidských a občanských práv, připravovat jejich dokumentaci, navrhnout řešení, předkládat různé obecnější návrhy směřující k prohlubování těchto práv a jejich záruk, působit jako prostředník v případných konfliktních situacích, které může bezprávi vyvolat, atd.

Svým symbolickým jménem zdůrazňuje CHARTA 77, že vzniká na prahu roku, který byl prohlášen rokem práv politických vězňů a v němž má bělehradská konference zkoumat plnění závazků z Helsinek.

Jako signatáři tohoto prohlášení pověřujeme prof.dr.Jana Patočku DrSc, Dr.h.c., Václava Havla a prof. dr.Jiřího Hájka DrSc úlohou mluvčích CHARTY 77. Tito mluvčí ji plnomocně zastupují jak před státními a jinými organizacemi, tak před naší a světovou veřejností a svými podpisy zaručují autenticitu jejich dokumentů. V nás i v dalších občanech, kteří se připojí, budou mít své spolupracovníky, kteří se s nimi zúčastní potřebných jednání, ujmou se dílčích úkolů a budou s nimi sdílet veškerou odpovědnost.

Věříme, že CHARTA 77 přispěje k tomu, aby v Československu všichni občané pracovali a žili jako svobodní lidé.

V Praze dne 1.ledna 1977

Milan Balabán, duchovní; dr.Karel Bartošek CSc, historik; Jaroslav Bašta, dělník; ing.Rudolf Battěk, sociolog; Jiří Bednář, elektrikář; Otko Bednářová, novinářka; ing.Antonín Bělohoubek, technik; dr.Jan Beránek, historik; Jitka Bidlasová, úřednice; prof.dr.František Bláha, lékař; Jaroslav Borský, bývalý státní zaměstnanec; dr.Jiří Brabec,

Štálolovská; Věra Štovičková, novinářka; dr.Miroslav Šumavský, historik; Petruška Šustrová, úřednice; Marie Švermová; prof.dr.Vladimír Tardý, psycholog a filozof; zasloužilý umělec Dominik Tatrka, spisovatel; dr. Jan Tesař CSc, historik; dr.Julius Tomin, filozof; Josef Topol, spisovatel; Jan Trefulka, spisovatel; dr.ing.Jakub Trojan, duchovní; Václav Trojan, programátor; ing. Miroslav Tyl, technik; dr.Milan Uhde, spisovatel; Petr Uhl, technik; Zdeněk Urbánek, spisovatel a překladatel; doc. dr.Růžena Vacková, historička umění; Ludvík Vaculík, spisovatel; Jiří Vančura, historik; František Vaněček, novinář; Dagmar Vaněčková, novinářka; dr.Zdeněk Vašíček, historik; dr.Jaroslav Vitáček, bývalý politický pracovník; Jan Vladislav, spisovatel; Tomáš Vlasák, dělník; František Vodslon, politik; Josef Vohryzek, překladatel; Zdeněk Vokatý, dělník; Přemysl Vondra, novinář; Jaromír Wišo, výtvarník; Jiří Záruba, architekt; dr.Jiřina Zelenková, lékařka; Petr Zeman, biolog; Rudolf Zeman, novinář; Zdeněk Zikmundovský, bývalý státní zaměstnanec, doc.ing.Rudolf Zukal CSc, ekonom; doc.dr.Josef Zvěřina, duchovní.

ing.Miloslav Král CSc, vědecký pracovník; dr.František Kriegel, politik a lékař; Andrej Krob, dělník; doc.dr.Jan Křen DrSc, historik; Marta Kubišová, zpěvačka; Karel Kynel, novinář; dr.Michal Lakatoš CSc, právník; Pavel Landovský, herec; Jiří Lederer, novinář; ing.Jan Leštinský, technik; dr.Ladislav Lis, bývalý politický pracovník; Oldřich Liška, bývalý státní zaměstnanec; Jaromír Litera, bývalý politický pracovník; Jan Lopatka, literární kritik; dr.Emil Ludvík, hudební skladatel; Klement Lukeš; dr.Sergej Machonin, divadelní kritik a překladatel; prof.dr.Milan Machovec DrCs, filozof; Anna Marvanová, novinářka; Jelena Mašínová, scenaristka; Ivan Medek, hudební publicista; doc.dr.Hana Mejdrová CSc, historička; dr.Evžen Menert CSc, filozof; dr.Jaroslav Mezník, historik; doc.dr.Ján Mlynárik CSc, historik, doc.dr.Zdeněk Mlynář CSc, právník a politik; Kamila Moučková, bývalá televizní hlasatelka; Jiří Mrázek, topič; dr.Pavel Muraško, filolog; Jiří Müller; Jan Nedvěd, novinář; Dana Němcová, psycholožka; Jiří Němec, psycholog; dr.Vladimír Nepraš, novinář; Jana Neumannová CSc, historička; Václav Novák, bývalý státní zaměstnanec; dr.Jaroslav Opat CSc, historik; dr.Milan Otáhal CSc, historik; dr.Ludvík Pacovský, novinář; Jiří Pallas, technik; Martin Palouš, programátor; doc.dr.Radim Palouš, pedagog; prof.dr.Jan Patočka DrSc, dr.h.c., filozof; Jan Patočka ml., dělník; dr.František Pavlíček, spisovatel; Karel Pecka, spisovatel; Jan Petránek, novinář; Tomáš Pěkný, novinář; dr.Karel Pichlík, historik; dr.Petr Pithart, právník; ing.Zdeněk Pokorný, technik; Vladimír Příkazský, novinář; Drahuse Proboštová, novinářka; Jana Převratská, pedagožka; dr.Zdeněk Přikryl, politolog; Miloš Rajchrt, duchovní; Aleš Richter, dělník; dr.Milan Richter, právník; Vladimír Říha, pedagog; generálporučík Vilém Sacher; Vojtěch Sedláček, programátor; Helena Seidlová, knihovnice; národní umělec Jaroslav Seifert; básník; dr.Gertruda Sekaninová-Čakrtová, právnička a diplomatka; Jan Schneider, dělník; Karol Sidon, spisovatel; Josefa Slánská; ing.Rudolf Slánský, technik; Václav Slavík, politik; Eliška Skřenková; Jan Sokol, technik; doc.dr.Jan Souček, sociolog; ing.Josef Stehlík, bývalý politický pracovník; Daba Stehlíková; Vladimír Stern, bývalý státní zaměstnanec; Jana Sternová; dr.Eva Stuchlíková, psycholožka; dr.Čestmír Suchý, novinář; Jaroslav Suk, dělník; Věra Suková, novinářka; Jan Šabata, topič; doc.dr.Jaroslav Šabata CSc, psycholog a bývalý politický pracovník; Václav Šabata, výtvarník; Anna Šabatová ml., úřednice; Jan Šafránek, výtvarník; doc.dr.František Šmalík DrSc, právník a politolog; ing.Václav Šebek, architekt; ing.Jana Šebková; prof.ing.Věnek Šilhán CSc, ekonom; dr.Libuše Šilhánová CSc, socioložka; Ivana Šimková, psycholožka, doc.ing.Bohumil Šimon CSc, ekonom a politik; Jan Šimsa, duchovní; doc.dr.Jan Šindelář CSc, filozof; Vladimír Škutina, novinář; Pavel Šremer, mikrobiolog; Miluše Števicjová, dělnice; Marie